…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй …оюно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 99 (6289)
МАЙН 22
ВТОРНИК
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Республикын загаһашадай зорилго

…ай ороной арадай ажахы …лһаа кварталда, жэлһээ …ургажа байна. Тэрэ тоодо … ажахын шухала һалбариин …болохо загаһанай промыш…сть мүн лэ ехээр хүгжөө. За…й заводууд ба колхозууд …шанартай продукцяар совет…үүдые хангажа, тэдэнэй ма…ына ажабайдалые һайжа…а.

…шевистскэ парти ба Совет…вительство болбол загаһа…омышленностиие хүгжөөлгэ…аралаа ехээр табидаг бай…энэй ашаар загаһа барил…айнай хойто тээхи табанжэ…сэб 27 процентээр үлүүлэн …гдэ. Загаһанай промышлен…н предприятинууд, загаһа…алтай колхозууд шэнэ, ху…техникэтэй болоо. Энэ хадаа …шадай хүдэлмэриие хүнгэд…о гадна, ажалайнь бүтээсые …дээшэлүүлнэ.

…манайшье республикада зага… промышленность ехээр урган …. Республикымнай загаһа…омышленностиин предприя…дай ба колхозуудай загаһа…рхим шанартай загаһа элбэг …барижа, Эхэ орондоо үгэнэ. …редприятинууд ба колхозууд …до жэлэйнгээ программые …роцент дүүргээ һэн. Мүн за…буйлуулха түсэбөө үлүү…гүйсэдхэһэн байгаа. Зага…рилгын хүдэлмэри жэл бүри …зацилагдажа байна. Энэ … загаһа барилгада моторно … ябаха юм. Тиихэдэ, губ…уудые таталга электрын ху…лебёдконуудаар хэгдэхэ бай…

…намарай үедэ загаһа бариха …эхилхээ байна. Нёдондоной…рходоо үшөө ехэ загаһа … түсэбые республикын пра…ство баталаа. Энэ ехэдхэг… түсэбые дүүргэхын түлөө …госрыбтрестын предприя… багабэшэ бэлэдхэлэй ху… хэнэ. Загаһа барилгын …эр зэмсэгүүд олоор абтаха…дна, хуушануудынь һэльбэн …рилагдаа.

…бэшье, ехэхэн дутагдалнууд …убининска, Кабанска ба …-Нуурай заводууд бариһан …тушаан абаха, буйлуулха …уудаа үшөөл бэлэн болгоо… Доодо-Ангарын комбинат, …скын, Дубининска заво… Рыбакколхозсоюзай систе…охон колхозууд загаһаша…ха байрануудые заһаба… түсэбөө дүүргээдүй.

…алгосрыбтрестын предприя… загаһа дабһалха ба кон…эхэ амһартануудаар миил …оцент хангагдаад байна. …ргажанай ба Доодо-Анга…мбинадууд, Горячинска, Ка… заводууд бэлэн болоһон …инуудаа хадагалха скла…р хомор зандаа.

… заводууд, комбинадууд, …уд нёдондо жэлдэ техни…ые загаһа барилгада хан…гөөр хэрэглэһэн юм. Мүн …адай ажалые зүбөөр эм…, тэдэнэй хүсые дүүрэнээр …а талаар ехэхэн дутуу… байгаа. Эдэ бүхы дутуу… энэ жэлдэ дабтажа боло…үрэнэй түсэбые дүүргэдэг…ошье предприяти, колхоз…ада манайда байха ёһогүй. …бликын Министрнүүдэй Соведэй энэ оной январиин 16-най тогтоолой ёһоор, дунда жэшээгээр, 1763 хүн загаһа барилга дээрэ хүдэлмэрилхэ байбашье, мүнөө дээрээ миил 1200 гаран хүн хүдэлмэрилнэ. Тиихэдэ олохон предприятинууд, илангаяа Рыбакколхозсоюзда мэдэлтэй колхозууд өөһэдынгөө загаһашадые ондоо хүдэлмэридэ табяад байна. Мэргэжэлтэй, эрхим загаһашад гэртээ һууна гү, али ондоо ажалда ябана. Загаһанай ажалтай колхозууд энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо аяар 2760 центнер загаһа нёдондонойхиһоо багаар бария.

Загаһа барилгын зунай сезон газаа ороод байна. Хоёр мянга үлүүтэй загаһашад культурна центрнүүдһээ холо байдаг олзобориdo гарахань гээшэ. Тиимэһээ загаһашадай дунда культурнонниитын хүдэлмэри урда урдынхиһаа улам үргэнөөр табиха, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ, мүрысөөе үүсхэгшэд болохо, хододоо түрүү зэргэдэ ябаха гээшэ коммунистнууд болон комсомолецуудай уялга мүн. Загаһанай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой һаяхан болоһон пленум дээрэ загаһашадай дунда культурна хүдэлмэри ябуулха тухай тусгаар хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байгаа.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудай дүүргэлтын хойноһоо нарин нигта хиналта, шалгалта хэхэ гээшэ союзай обкомой ба рабочкомуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, пленумэй гэшүүдэй нангин уялга болоно.

Баригдаһан загаһаяа саг соонь буйлуулха, тэрэнэй шанарые гансал эрхим ба нэгэдэхи сортын болгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Эрхим шанартай загаһанай продукци бүтээн гаргаха гээшэ гүрэнэй удхашанартай хэрэг мүн. ВКП(б)-гэй Кабанскын, Яруунын, Сэлэнгын, Байкало-Кударын, Баргажанай, Прибайкальска ба Хойто-Байгалай айкомууд загаһанай заводуудай, комбинадуудай болон колхозуудай хүдэлмэридэ хиналта хэжэ, дутуунуудыень усадхаха хэмжээ абаха ёһотой. Бурмонкоопсоюзай системын организацинууд загаһашадта хэрэгтэй эд товарнуудые, эдеэ хоолой зүйлнүүдые энэ сезон соо дүүрэн хүрэхөөр абаашаха уялгатай. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниие аймгүйсэдкомууд энэ гэһээр шалгаха, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые тэрэ дары усадхаха ёһотой. Мүн загаһанай заводуудай ба колхозуудай хоорондо баталагдаһан договорнуудай гүйсэдхэлые саг соонь шалгажа байхые Министрнүүдэй Совет аймгүйсэдкомуудта даалгаһан байна.

Республикын загаһашад Иркутска областиин загаһашалтай социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо ехэхэн уялгануудые абаа. Энэ мүрысөөндэ илахын түлөө тэмсэхэ гээшэ загаһашадай хүндэтэ хэрэг мүн.

Загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд бүхы советскэ арадтаяа хамта шэн зоригтойгоор ажаллажа, Эхэ оронойнгоо хүсые улам бэхижүүлхэ, коммунистическэ байгуулалтын амжалтануудые улам арбидхаха, ажалшадай жаргалта байдалые улам һайжаруулха байна.

Эрдэмтэдэй туһаламжа

…хоолой промышленностиин …ба инженерно-техническэ …рилэгшэд эдеэ хоолой …дэй шанарые һайжаруулха …үйлэдбэриин техникые нари… һайжаруулха хэрэгтэ горь…алтануудые туйлаа.

…-эй эдеэ хоолой промыш…иин Министерствын техни… совет эдэ туйлалтануудые …үзэхын тулада түрүүшын …уншалгануудые үнгэргөө. …стрын орлогшо нүхэр П. А. …ТАСС-эй корреспонденттэй …хэдөө иигэжэ мэдээсэбэ:

Научна уншалганууд гурбан үдэр үргэлжэлөө. Тэрээндээ эдеэ хоолой промышленностиин, СССР-эй наукануудай Академиин, хэдэн министерствонүүдэй ба эмхи зургаануудай 500 хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа.

20 үлүүтэй мэдээсэлнүүд соносхогдоһон байна.

Научна уншалганууд эдеэ хоолой промышленностьда жэл бүхэндэ хэгдэдэг болохонь.

(ТАСС).

ТАРИЛГА ДҮҮРГЭХЭ САГ ТУЛАА

Полевой хүдэлмэринүүдтэ бүхы хүсэеэ табижа, хабарай тарилгые үглөө мүнөөгүй дүүргэхэ гээшэ МТС-үүдэй ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилго болоно

ИВОЛГЫН КОЛХОЗУУД ЮУНДЭ ГЭЭГДЭНЭБ

Иволгын аймагай колхозууд майн эхеэр орооһото культурын тарилга захалаад, мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй байна.

Полевой хүдэлмэриин темпые үдэр бүри хурдадхахын орондо, аймагай колхозууд харин һүүлшын үдэрнүүдтэ үшөө удаанаар ябуулһан байна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Гармаев), Калёновско сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Овчинников), «Осоавиахим» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Зайцев), Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Михалёв), Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Мельников) тарилгын хүдэлмэриие илангаяа ехээр унжагайруулжа байна. Эдэ колхозуудта 15 үдэр соо яровой культурануудые тарилгын түсэб миил 18—29 процент дүүргэгдээ. Тус колхозуудай гээгдэлэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, колхознигуудай ажалай бүтээсэ хэлэшэгүй бага. Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой нүхэд Бодровой ба Котовщиковой хүтэлбэрилдэг тарянажалай бригадануудта колхознигуудай хахадынь тарилгада ябадаггүй, харин өөһэдынгөө үмсын ажалда хүдэлдэг байна. 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Медведевэй бригадада ажалай жаяг заршам ехэ һула. Колхознигуудынь үдэрэй хахадта ажалдаа гарана, тиимэһээ нормоёо нэгэшье хүн дүүргэнэгүй. Бригадир Медведев хадаа тарилгада ябаһан колхознигуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхын орондо, ходо архидаад, бригадаа бүхэли үдэрөөр орхижорхёод ябашана. Хэтэрхэдээ колхозойнь түрүүлэгшэ нүхэр Гусельников архидаад, ажалай заршам өөрөө эбдэжэ ябадаг. Тиимэһээ энэ колхозой 2 тракторна, 2 морин сеялкэнүүдынь үдэр соогоо миил 15—16 гектар таридаг байһаниинь гайхалтай бэшэ. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз иимэ байдалтай.

Аймагай олон колхозууд агротехникын заабаринуудые бүдүүлигээр эбдэнэ, тарилгын шанарай түлөө тэмсэнэгүй.

«3-я пятилетка» колхоздо хороор угаагдаагүй үрһэ таригдаһан байна. «Хороор угаангүй юундэ таринабта» гэхэдэ, «хүшэ хүрнэгүйбди» гэжэ тарянажалай бригадир нүхэр Антонов һэнгэргүйгөөр харюусана. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Акулов тракторна бригадануудые прицепщигүүдээр хангаагүй, тиимэһээнь голодһо гаргаха ябадал үзэгдэнэ.

Хрущевой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо хүдэлмэрилдэг Иволгын МТС-эй нүхэд Игнатьевай ба Королевой тракторна бригаданууд борнойгүйгөөр, хахалһан шэг тээшэнь культиваци хэжэ ябана. Тиихэдэнь орооһониинь тэгшэ бэшээр шоройдоо булагдахаһаа гадна, заримдаа хүрьһэн дээрээ монсойлдожо хэбтэнэ. Хэтэрхэдээ үбһэтэй болоһон параа дахин хахалангүй культиваци хээд тарина. Иигэжэ тарихадань, сеялкын дискэнүүд газарта оронгүй, орооһониинь дээрээ үлэнэ. Иимэ хүдэлмэриие тарянажалай бригадын бригадирнууд Бодров ба Котовщиков гэгшэдэй һайн хүдэлмэри гэжэ тушаажа абадагынь гайхалтай.

Иволгын ба Саянтын МТС-үүд аймагай колхозуудай полевой хүдэлмэриин 90 процентые бүтээхэ юм. Гэхэтэй хамта, тус МТС-үүдэй олоншог тракторна бригаданууд машинануудые бүрин хүсөөрнь ашаглажа шаданагүй. Нүхэр Игнатьевай тракторна бригадын гусенична трактор ехэнхиинь миин байна. Полевой хүдэлмэриин эхилхэһээ хойшо энэ трактор миил 55 га элдүүрилһэн байха юм. Мүн энэ бригадын колесно трактор удаан миин байгаа. Иволгын МТС-эй № 5 тракторна бригадын машинанууд бүри муугаар ябуулагдана. 4 тракторнуудынь ээлжэлээд лэ эбдэрдэг.

Хэрбээ МТС-эй мэргэжэлтэд — механигуудай тракторнуудые бүтээсэтэйгээр ашаглахын тула тэмсээ һаань, иимэ ушарнууд үсөөн байха һэн. Иволгын МТС-эй ахалагша механик нүхэр Очиров № 13 бригадада ерээд, эбдэрһэн ЧТЗ трактор заһабарилангүй ондоо бригада ошоһон байгаа. Тиихэдэ тракторнуудые часай графигта оруулхын тула оролдоногүй. Иволгын МТС-эй миил 5—6, Саянтын МТС-эй нэгэ хэды бригаданууд часай графигта оруулагданхай. Хэтэрхэдээ Иволгын МТС-эй директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Борисов «манай бүхы бригадануудта энэ метод нэбтэрүүлхэ аргагүй» гэжэ хэлэдэг юм.

Эдэ нэрлэгдэгшэ колхозуудай тракторна ба тарянажалай бригадануудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар табигданхай. Жэшээнь, «Красный пахарь» колхозой полевой стануудта лозунг, плакадууд байхагүй. Колхознигуудай дунда нэгэшье хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэгүй. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгогдодоггүй, «дайшалхы хуудаһа», ханын газетэ гаргагдадаггүй байха юм. Колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Собенников ниитэ-политическэ хүдэлмэри толгойлхо үүргэеэ дүүргэнэгүй.

Аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, хүтэлбэрилэгшэд, МТС-үүдэй директорнууд бригадануудта һубарилдаад лэ гүйлгэлдэдэг юм. Теэд, энээнһээнь ямаршье туһа болоногүй. Зариманиинь, жэшээнь, Иволгын МТС-эй директор нүхэр Ильков, нэгэ үдэр соо хэдэн олон бригадануудаар гүйлгэжэрхидэг. Теэд бригадын байдалтай гүнзэгыгөөр танилсадаггүй дээрэһээнь, иимэ «хүтэлбэри» аша үрэгүй байдаг.

ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Цырендоржиев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ткачев тарилгые агротехническэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын тула МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө шанга эрилтэ хэнэгүй. Гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые ехэ муугаар шалгадаг байна. Тиихэдэ аймагай хүдөө ажахын таһаг, тэрэнэй даагша нүхэр Бурдуковский тарилгын хүдэлмэриие эхилхэһээнь муугаар хүтэлбэрилһэн байха юм. Мүнөө нүхэр Бурдуковский главна агрономтоёо кабинет соогоо хороод лэ, арбаад хоногой хүдөө гаранагүй һуунад.

Агротехническэ болзорнууд үнгэржэ, газар хатажал байна. Иволгынхид үшөө хэды болотор нэбшорхо юм.

Б. Байкалов.

ПОЛЕВОЙ ХҮДЭЛМЭРИДЭ МОРИ УНАА ТАБИНАГҮЙ

Бичурын аймагай Гушадай сомоной Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель мүнөө жэлдэ хабарай полевой хүдэлмэринүүдые муугаар, эмхи гуримгүйгөөр үнгэргэжэ байна. Энэ колхоз 2804 гектар эртын орооһото культурануудые тариха түсэбтэй аад, мүнөө оройдоо 881 гектар шэниисэ таринхай.

Тарилгын хүдэлмэринүүдые хурдадхахын тула тус колхоз полевой хүдэлмэридэ мори унаа олоор табиха ёһотой байгаа. Гэбэшье, үсөөхэниие элсүүлээ. Жэшээнь, морин сеялкээр 748 гектарта тарилга хэгдэхэ ёһотой аад, миин 43 гектар таригдаа. Түсэбэй ёһоор 75 морин плуг хүдэлмэрилхэ байгаа һаа, оройдоо 23 плуг хүдэлмэрилнэ. Тарилгын хүдэлмэридэ хамаг бүхы хүсэеэ элсүүлхын түлөө зохихо хэмжээ абаагүй байһаар байтарынь үдэр саг үнгэржэ, газарай хүрьһэн хатажа байна. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Андронов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Слепнев гэгшэд артелеэ иимэ ехэ гээгдэлһээ гаргахын түлөө оролдоногүй.

Д. Аюров.

Закарпатьеын колхозуудай полинууд дээрэ хара таряанай, шэниисын ба ячмениин ургаса үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нэгэ һара урид залаалжа эхилбэ. Намарай ба хабарай тарян хаа хаанагүй һайнаар ургажа байна. Мүнөө жэлдэ тарялан тон эртэ эдеэшэхээр хүлеэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа газараа предплужнигтай плугаар хахалһанай, хэрээһэлүүлэн тариһанай, гранулированна үтэгжүүлгэ хэрэглэһэнэй, органическа үтэгжүүлгэнүүдэй нормые дээшэлүүлһэнэй, түрүү агротехническэ комплексые үргэнөөр хэрэглэһэнэй аша үрэ болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Севлюшскэ округой «Жовтнева перемога» колхозой бригадир П. В. Марьян ба агроном М. К. Задпрака (баруун гарһаа) хара таряанай ургаса үзэжэ байнад.

ТАСС-эй фотохронико.

ТРАКТОРИСТНУУДАЙ АМЖАЛТА

«Победа» колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Үдын МТС-эй № 5 бригадын (бригадирынь нүхэр П. Мартынов) трактористнууд хабарай тарилга дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ харуулна. Бригадын трактористнууд С. Солдатов, Ф. Солдатов, Ф. Мартынов, В. Бурдуковский гэгшэд халаанайнгаа нормонуудые эрхим шанартайгаар 130—170 процент дүүргэдэг, горючиингаа 10 процентыень арбилдаг юм.

Тус бригада үшөө майн 11-дэ аймаг дотороо эгээн түрүүн эртын орооһото культурануудай тарилгые дүүргээ. Мүнөө ороин культурануудые—овес ба ячмень тарижа, пар хахалжа байна.

Түрүү механизаторнууд энэ амжалтануудые имагтал хүдэлмэрեэ зүбөөр эмхидхэһэнэй, ажалай жаяг заршам һайжаруулһанай ба тракторнууд болон машинануудай хойноһоо техническэ харууһа зүбөөр хэһэнэй ашаар туйлаа. Бригадын бүхы тракторнууд нэгэшье һаалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Түрүү тракористда багахан улаан тугууд барюулагдадаг юм. Үйлэдбэриин показательнууд үдэр бүри показателиин доскада бэшэгдэдэг, нэгэ үдэр үнжөөд лэ бригадын гэшүүдэй үйлэдбэриин зүблөөн боложо, хоёр үдэрэй хүдэлмэриин дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэдэг байна. Бригадир, тэрэнэй орлогшо трактористнуудай халааная абалсахадань хододоо байлсадаг. Неделидээ хоёр дахин бригадын трактористнуудтай техническэ һуралсалай занятинууд үнгэргэгдэдэг байна.

Б. Намжилон.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨНЭЙ ХҮСЭН

Хойто-Байгалай аймагай Верхне-Ангарска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигуудай дунда полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө хойшо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ, политическэ-ниитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Энээнэй аша үрэ хабарай тарилга дээрэ эли боло харагдана.

Колхозой парторганизациин секретарь Клавдия Васильевна Гладких гэгшын хүтэлбэрилдэг № 1 тарянажалай бригадынхид мүнөө жэлдэ полинууд дээрээ һайн ажалай жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлэй майн 15 болотор хабарай орооһото культурануудые тариха түсэбэйнгөө гурбанайнь нэгэ хубиие дүүргэһэн байгаа һаа, мүнөө жэлдэ тарилгын талмайн нилээд үргэдхэгдэһэн болобошье, энэ болзорто тарилгын түсэб 85 процентнь дүүргэгдээ. Шэниисэ ба хабарай хара таряа тариха түсэб 5 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ удаан хабар боложо, илангаяа Байгал шадарай колхозуудай тарилгаяа хожомдожо эхилһэн болобошье, энэ хүдэлмэри яһала түргэн темпээр ябуулагдана. Жэшээнь, Байкальска сельсоведэй «Победа» колхоз майн 15 болотор һайн уларилтай үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ бага бэшэ талмайда тарилга хэһэн байна.

М. Смоляков.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ ГРУППА

Улан-Удэ городһоо Мухаршэбэрэй аймаг гараһан пропагандистнуудай группа колхознигуудай ба МТС-үүдэй механизаторнуудай дунда элдэб темэнүүдээр һонирхолтой лекцинүүдые, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

Ново-Заганска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо пропагандист нүхэр Стужин «Коммунизмын барилганууд — бүгэдэарадай хэрэг» гэһэн темээр лекци уншаа. Пропагандист нүхэр Сордохонов Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо (Сутай) дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгөөр хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Колхознигууд уласхоорондын байдал, коммунизмын барилганууд тухай ба бусад асуудалнуудта тэдэнэрһээ харюу абаһан байна.

И. Балуров.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Һуралсалайнгаа жэлые саг соонь дүүргэхэбди

Би олон жэлдэ пропагандистаар хүдэлмэрилнэб. Һуралсалай үнгэрһэн жэлһээ эхилэн «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» шудалдаг гол түхэлэй кружок хүтэлбэрилнэб. Кружогойнгоо һурагшадые һайса мэдэдэг болооб, юуб гэхэдэ, тэдэнтэй хоёрдохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Кружогто 16 коммунистнууд һуралсана. Тэдэнэй олонхинь юрэнхы эрдэмэй талаар адли бэлэдхэлтэй юм. Һуралсалай жэлэй туршада кружогнай таһалдалгүй хүдэлмэрилөө, хүндэгүй шалтагаанаар занятиһаа гээгдэхэ ушарнууд һурагшадай зүгһөө гарадаггүй.

Һуралсалайнгаа программые үзэхэдөө гээгдэнэгүйбди, кружогнай хүдэлмэреэ июниин нэгэнһээ оройтуулангүй дүүргэхэ байна.

Пропагандистаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн түрүүшынгээ жэлнүүдтэ би нэмэлтэ литература ба харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые занятинууд дээрээ багаар хэрэглэдэг байгааб. Саашадаа эдэ дутагдалнуудаа усадхаа һэм. Мүнөө би хөөрэлдөө хэхэдээ пропагандистнарай семинар дээрэ һайщаагдаһан нэмэлтэ материалнуудые хэрэглэдэг болооб. Харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглэнэб.

Би өөрөө занятинуудтаа ехээр бэлдэнэб. Гэбэшье, заримдаа бэрхэшээлнүүд тохёолдоно. Юуб гэхэдэ шухала литература гү, али методическа туһаламжын зүйлнүүдые олохонь бэрхэтэй байдаг. Жэшээнь, «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» XIV бүлэгөөр систематизированнэ материалнууд партиин Пригороднэ райкомой парткабинедтэ үгы юм.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ методическа шухала зүйлнүүдээр пропагандист бүхэниие хангаха талаар шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Өөрынгөө пропагандистска хүдэлмэридэ би хөөрэлдөө хэхэ методикодо онсо анхаралаа хандуулнаб. Заняти бүхэндөө һайнаар бэлдэжэ, занятинуудаа һонирхолтойгоор үнгэргэхые оролдоноб. Тиихэдэмни һурагшадшье занятидаа һайнаар бэлдэдэг юм. Тэдэнэр конспект хододоо табидаг, үзэһэн материалаараа хэдэг хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болоһон байна.

Мүнөө бидэнэр XIV бүлэг шудалжа дүүргээд, дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй дүүргэлтын дүнгүүдые шудалжа байнабди.

Коммунистнууд нүхэд Вельмизев, Долгих, Гаськов, Иванов, Черновалов, Варфоломеев гэгшэд сэмбын фабрикын эрхим үйлэдбэрилэгшэд юм. Тэдэнэр политическэ һуралсалаа ажал хүдэлмэритээ зүбөөр зохилдуулна.

Кружогой олон һурагшад агитационно хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Нүхэд Усанова ба Леонов гэгшэд эрхим агитаторнууд юм. Тэдэнэр грамотануудаар шагнагданхай. Кружогойнгоо занятинуудые үнгэргэхэһөө гадна би агитаторнуудтайгаа хододоо хөөрэлдэдэг, тэдэнэй хүдэлмэридэ туһалдаг байнаб.

Дүн гаргаха занятинууднай майн 25-да ба июниин 1-дэ болохо байна. Кружогой һурагшад тэдэ занятинуудтаа һайнаар бэлдэжэ байна. Би пропагандист һэн туладаа дүнгэй занятинуудые үнгэргэхэ түсэб өөртөө табяад, ондоогоор хэлэхэдэ, дэлгэрэнгы хөөрэлдөө үнгэргэхэ бүхы темэнүүдэйнгээ гол шухала асуудалнуудые бэлэдхээд байха зэргэтэйб. Дүнгэй занятинуудые үнгэргэхэдөө, һуралсалай ерэхэ жэлдэ коммунист бүхэнэй хаана һурахыень урдшалан тодорхойлхо байнабди. Тиихэдээ коммунистнуудай дура хүсэлынь, кружогто үзэһэн материалаа ямараар тэдэнэй ойлгоһониинь хараада абтаха байна.

Дүн гаргалгын хөөрэлдөөнүүдэй болоходо кружогой бүхы һурагшад үзэһэн материалаа һайнаар ойлгоһоноо харуулха байха гэжэ найданаб.

С. Богословский, «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» шудалдаг кружогой хүтэлбэрилэгшэ.

Түгэсхэлэй заняти юу харуулааб

Зэдын аймагай Дэрэстэйн сомоной Соведэй территориальна парторганизацида «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» шудалха гол түхэлэй кружок 1949 ондо эмхидхэгдэһэн байгаа. Тус кружогто «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» бүхы бүлэгүүдээр түгэсхэлэй заняти һаяхан болобо.

Энэ занятинь һонирхолтойгоор үнгэржэ, олонхи һурагшадынь хөөрэлдөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ба марксистско-ленинскэ теориие һайнаар ойлгоһоноо харуулһан байна.

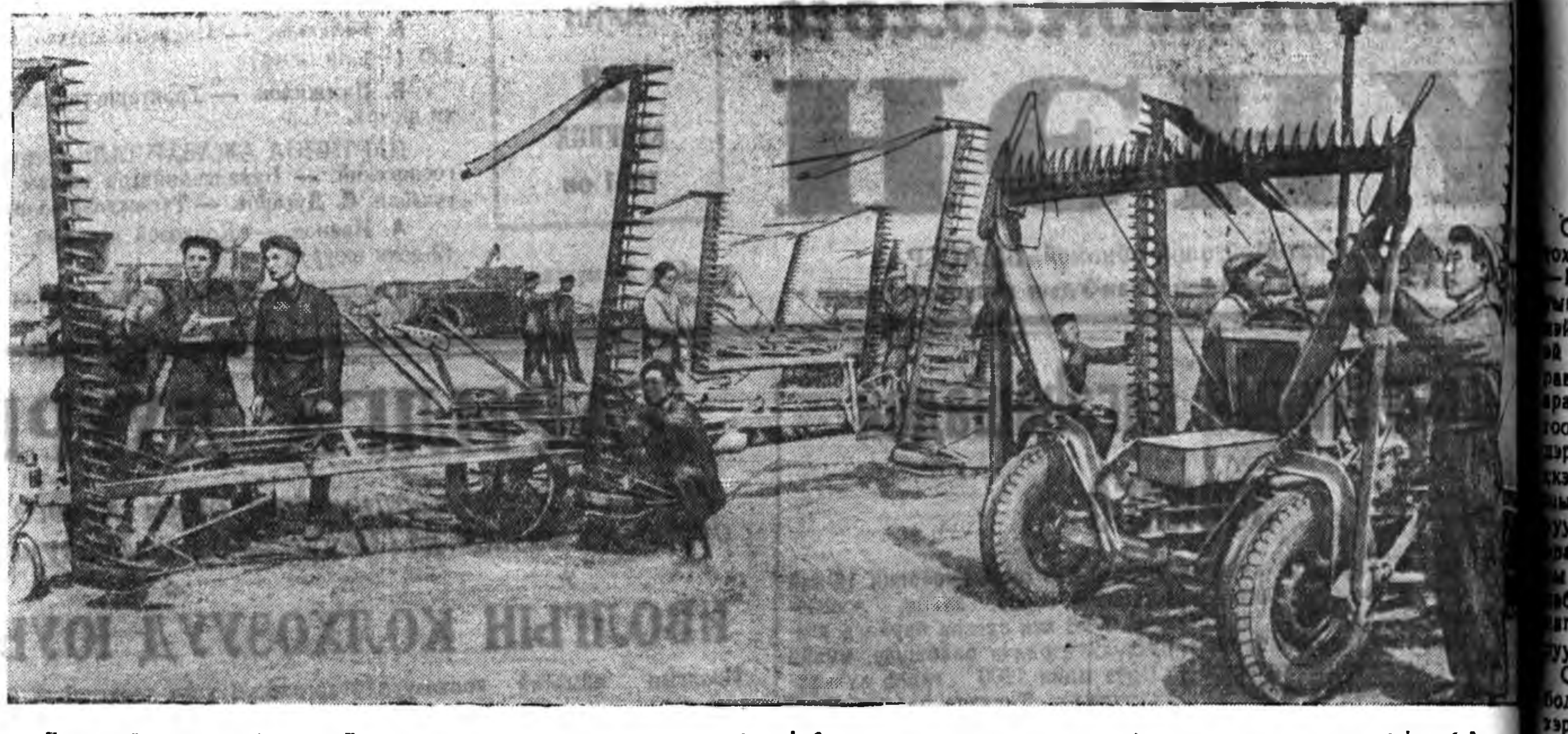
«ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс» шудалжа байхалаа зарим һурагшадынь Ленинэй ба Сталинай зохёолнуудые үзэлсэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, марксистска диалектическэ методэй гол шэнжэнүүд тухай хэлэхэдээ, һурагша нүхэр Шездуев мүнөө үеын байдалһаа тодо жэшээнүүдые абажа, гүнзэгыгөөр харюусаһан байна. Мүн һурагшад нүхэд Денисова, Бадмаев, Аюшеева ба бусад асуудалнуудта удха һайнтай харюунуудые үгэжэ, үзэһэн материалаа бата бэхеэр ойлгоһоноо харуулаа.

Зүгөөр «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» зарим нэгэн һурагшадай гүнзэгы бэшээр шудалһаниинь элирээ. Эдэнэртэ партиин түүхын «Хуряангы курсые» дахин дабтажа үзэхые пропагандист нүхэр Лубсанов дурадхаһан байна.

Мүн партиин түүхын XIV-дэхи бүлэгые шудалан үзэлгэдэ кружогой хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Лубсановай ба һурагшадай анхарал багаар табиһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй байна. Юуб гэхэдэ, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэри ба бусад шухала шухала тогтоолнууд тухай зарим һурагшад һулаар мэдэнэ. Тиимэһээ һулаар ойлгоһон асуудалнуудаа дабтан үзэхыень эдэ һурагшадта һайшаан дурадхагдаа.

Олон һурагшад ерэхэ жэлдэ большевизмын түүхэ ба теориие бэеэ даагаад шудалха дуратай байһанаа мэдүүлээ.

С. Дугаров.

Племенной хони үсхэбэрилдэг Боргойн совхоз олон мянган малтай юм. Энэ жэлдэ малдаа 80 мянган центнер бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ байна. Үбһэ хуряалгада энэ совхоз мүнөө бэлэн болонхой. Үбһэ хуряалгын машинанууд ба зэр зэмсэгүүдынь дууһан заһабарилагдаа. Тус совхоз һаяхан гурба-гурбан хажууртай 6 тракторна косилкануудые ба 1 самоходно сенокосилка абаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой олониитын комисси үбһэ хуряалгын машин[...] бэлэн болоһые шалгажа ябана.

М. Минеевэй [...]

Тэжээлэй база байгуулхын түлөө оролдохобди

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племенной фермые даагша Долгоржап Эрдынеевагай хөөрөөнһөө

Бичурын колхозниигуудай хандалга зүбшэн хэлсэхэ зуураа, манай племенной фермын хүдэлмэрилэгшэд бүхы арга боломжонуудаа үшөө хаража үзөөд, һү һаалгаар ба племенной түл үсхэбэрилгөөр дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байна. Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха кандидат һаалиша Долгор Будажапова үнеэн бүриһөө 2200 литр һү һааха даабаритай аад, 2350 литр һааха уялга абаа. Мүн бусад һаалишад түсэбһөө гадуур, үнеэн бүриһөө 50—50 литр һү һааха уялга абаһан байна. Эдэ уялгануудаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ бүхы арга боломжонууд бидэндэ бии байна.

Манай фермэ 3 гүүртэтэй. Үһаар хангагдаһан һайн бэлшээритэйбди. Зунай үедэ үнеэдээ түхэреэн сүүдхэ соо адуулха ба 3 дахин һааха байнабди. Игэжэ харууһалһанай ашаар 1950 ондо бидэнэр горьтой амжалтануудые түйлаа һэмди. Үнеэн бүриһөө нилээд ехэ һүн һаагдаһан байна. Жэшээнь «Мальта» гэжэ үнеэн үдэртөө 16—17 литр һү үгэдэг байгаа.

Манай колхоз жэл бүхэндэ племенной залуу малнуудые колхозуудта худалдажа, ехэ олзо доход абадаг. Нёдондо жэлдэ манай фермэ 126 түл үгөө һэн, энэ жэлдэ 190 толгой үгэхэ түсэбтэйбди. Бидэнэр һайн үүлтэрэй түлнүүдые тэжээхын түлөө оролдонобди. Түгал бүриин сүүдхэ бүхэнэй амидын шэгнүүр 800 грамм болодог.

Зунай сагта малаа һайнаар харууһалхатаяа хамта ерэхэ жэлэй үбэлжэлгэдэ хэрэглэгдэхэ үбһэ тэжээлэй база байгуулхын түлөө тэмсэхэбди. Племенной мал гээшэмнай үбэлдөө адуулгада ябадаггүй, үбһэ тэжээл элижэ ондо ородогынь мэдээжэ. Тиимэһээ манай фермын малда ехэ үбһэ тэжээл хэрэгтэй болодог.

Фермынгээ хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр сабшажа хуряадаг участогтайбди. Энэ участогһаа үбһэ ногооной һайн ургаса хуряахын түлөө тэмсэхэбди. Ногооной шэмэтэй байха үедэнь, агротехническэ эрхим болзорнуудта энэ участогаа сабшажа, үбһыень хуряажа абахабди. Шэмэтэ тэжээл дутагдалтай дээрэһээ үшөөл багашаг һүн һаагдана гээшэ. Манай колхозой правлени шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ хүсэд ехэ анхаралаа табидаггүй байгаа. Гансал «Улаан Үдэнгэ» гэжэ нютагта байдаг гүүртэ силосэй хахад башнитай юм. Энээндэ наран сэсэгээр силос хэжэ, энэ үбэл үнеэднай шэмэтэ тэжээлтэй байгаа һэн. Нүгөө хоёр гүүртымнай үнеэд муу шанартай силостэй байгаа. Тиимэһээ энэ хоёр гүүртэнүүдтэ хоёр хахад башнинуудые бариха гэжэ колхозой правлени шиидхэһэн байна. Модониинь бэлэдхэгдэжэ зөөгдөө. Гадна манай гүүртэнүүдые механизацилха талаар ехэ хүдэлмэри мүнөө хэгдэжэ байна.

Колхозоймнай тарянажалай бригада фермэ шадарай участогта тэжээлэй корнеплод тариха юм, бидэнэр тэрэнэй хойноһоо харууһалхабди. Племенной малнуудай харууһа һайжаруулхын тула «Улаан Үдэнгын» гүүртые зөөлгэжэ, типовой байратай болгохобди. Тиихэдээ племенной гүүртэнүүднай лүтэ дүтэ боложо, механизацилхада һайн болохо юм.

Манай племенной фермын хүдэлмэрилэгшэд жэл соо 500—700 ажалта үдэр олодог ба ажалай нэмэлтэ түлбэри абадаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ һаалишад Будажапова, Цырендоржиева, Очирова, тугалшан Дамбаева, залуу мал харагша Цырендоржиев нэмэлтэ түлбэридэ 1—1 тугал абаа һэн. Тэрэшэлэн бусад хүдэлмэрилэгшэд нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Манай звенодо туһаламжа хэрэгтэй

Манай колхозой хамтын суглаан дээрэ Бичурын колхозниигуудай хандалгые зүбшэн хэлсэхэ үедэ манайхин бичурынхидһаа гээгдэхэгүйбди гэжэ һанажа һуугаа һэм.

Нэлэнхы талмайнуудта тарянай үндэр ургаса ургуулха аргатайбди, сабшалангай газарһаа үбһэ ногооной үндэр ургаса абаха шадалтайбди. Манай луговодческо звено колхозойнгоо малые үбһэ тэжээлээр хүсэд хангахын түлөө бүхы шадалаараа оролдохо байна.

Энэ жэлдэ 300 гектар газарай га бүриһөө 30 центнер, Батхон гэжэ участогай 80 гектар газарай га бүриһөө 40 центнер үбһэ хуряаха уялгатайбди. Иимэ ургаса ургуулжа хуряахын тулада ехэ хүдэлмэри хэрэгтэй. Би 60 гаран наһатайб, тиигэбэшье колхозойнгоо малда тэжээл бэлэдхэхын түлөө бүхы шадалаараа оролдохоб.

Сабшалангаа 3 дахин үһалха, модо шулууһаань, бургааһа бүртагһаань сэбэрлэхэ, бии байһан үһалууриин һубагуудые заһабарилха, 25 километр утатай шэнэ канава малтаха гэжэ хараалагданхай.

Мүнөө манай звено эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ захалаа. Һайрамай үһаар 60 гектар сабшалан үһалагдаа, һубаг канавануудаа сэбэрлэжэ, заһабарилжа эхилээбди.

Бүтээгдэхэ хүдэлмэри угаа ехэ. Теэд, миил дүрбэхэн хүнүүдтэй манай звенодо иимэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэриин хүшэ хүртэхэгүйнь элитэ. Гэбэшье колхозой правлени (түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев) бидэндэ ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй. Сабшалангаа һайжаруулха хүдэлмэри бүри эмхидхэгдэнэгүй, колхозниигуудые энэ хүдэлмэридэ элсүүлнэгүй, нэгэшье воскресник эмхидхэгдээгүй.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхын тулада бидэнэр бүхы шадалаараа оролдохобди. Тиин правлениин зүгһөө горьтой туһаламжа хэрэгтэй.

Б. Жамцаев, Кударын аймагай «Баян Булаг» колхозой луговод.

Үһалууриин систе[...] заһабарилба

Сэлэнгын аймагай Тамчын[...] ной «Социализм» колхоз (т[...] лэгшэнь нүхэр Арьяжапов) [...] ска үһалууриин системые за[...] рилжа дүүргэбэ. Һүүлшын [...] креснигтэ 120 колхозниигууд [...] түмэр замай хүдэлмэрилэгшэ[...] баадаа. Тэдэнэр нэгэ үдэр со[...] километр утатай канава сэб[...] Хамтадаа 12 километр утат[...] нава заһабарилагдаһан бай[...]

Энэ системын центральна м[...] раляар үһан урдажа, тар[...] газар үһалалга эхилээ. Тус [...] мые хэрэглэһэнэй ашаар 200 [...] тар ороохото ба хэдэн олон [...] овощной культуранууд үһала[...] байна.

Һурагшадай туһаламжа

ИВОЛГА. Каленовскын [...] һургуулиин һурагшад Мал[...] нэрэмжэтэ колхозой сабша[...] һайжаруулгада эдэбхитэйг[...] һална. Һаяхан тэдэнэр воск[...] эмхидхэжэ, 25 га сабш[...] шулуу сэбэрлэһэн, 6 гекта[...] наг шэбхэ тараһан байна.

Багшанар нүхэд Толст[...] Буркова, Житихина гэгш[...] креснигтэ хабаадаһан һура[...] хүдэлмэриие зүбөөр удар[...] байха юм.

О. Анис[...]

Малшадай оролдосо[...] ажал

Чесанын сомоной «Комм[...] колхозой (Хэжэнгэ) малш[...] дунда стахановска ажал[...] шалгарагшад олон.

Һаалишад Ц. Доржиева, Н. [...] набазарова болон бусад үне[...] тобир тарганаар ондо оруула[...] нөө тэдэнэр даалгабарита 15[...] үнеэдһээ түс бүридөө 12 т[...] абаад, һайнаар түлжүүлжэ б[...]

Мүн 60 наһатай Ханда Аюш[...] малажалда хүдэлмэрилһөөр 10 [...] ран жэл болоо. Тэрэ хадаа б[...] та эрхим жэшээ харуулна. [...] малшан 12 толгой үхэр хор[...] гүйгөөр ондо оруулаа.

Б. Дорж[...]

КОЛХОЗОЙ ГАЗАРЫЕ ҮРИЖЭ БОЛОХОГҮЙ

Газар хадаа ямаршье түлбэригүйгөөр, болзоргүйгөөр колхозуудта үгтэнхэй. Тиимэһээ колхозой правлени ба колхозниигууд ажахынгаа гол база болохо газарые зүбөөр хэрэглэхэ уялгатай.

«Колхозуудай газарые үрилгэһөө хамгаалха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй 1939 оной майн 27-ной тогтоол соо колхозой газар эдлэхэ талаар партиин политикые хазагайруулжа байһан ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байгаа.

Колхозниигуудай усадьбын участогуудые хүдөө ажахын артелиин Уставаар тогтоогдоһон нормоһоо гадуур ехэ болгохо ушарнууд дээрэһээ тэлэ дутагдалнууд ехэнхидээ гараһан байха юм. Олон колхозуудта гэшүүн бэшэ хүнүүдтэ ниитын газарһаа эдлэхыень үгэдэг, колхоздо ямаршье хамаагүй нюурнууд усадьбын участок хэрэглэжэ, байдаг ушарнууд үзэгдэнэ. Тиихэдэ, зарим колхозуудай правленинууд гү, али түрүүлэгшэнэр союзна правительствын ямаршье зүбшөөлгүйгөөр ниитын сабшалан, поли ба ой модонһоо колхозниигуудта болон бусад нюурнуудта үгэдэг байна.

Колхозой газарые хулгайлан үрилгые болюулха зорилгоор 1939 оной майн 27-до гаргаһан тогтоол соогоо парти ба правительство Союзой колхозой газарые дура зоргоороо үрилгые уголовно хэрэг гэжэ хараха, гэмтэ нюурнуудыень харюусалгада хабаадуулха эрилтэ табяа һэн. Газар эдлэлгээр хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ ябадалнуудые усадхаха зорилгоор тус тогтоол соо үшөө хэдэн хэмжээнүүд хараалагдаһан байна. 1946 оной сентябриин 19-дэ гаргаһан «Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэхэ ябадал усадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоол соогоо СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай олон хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай правленинүүд 1939 оной майн 27-ной тогтоолой заабаринуудые мартаа, энээнэй эсэстэ ниитын газарые хулгайлха, үрихэ ябадал дахин эхилээ гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Энэ түүхэтэ тогтоолой гараһанай һүүлээр хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэлгэ усадхаха, илангаяа колхозой газарые зүбөөр эдлэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Гэбэшье, республикын колхозуудта ниитын газарые хулгайлха, үрихэ ябадалнууд мүнөө болотор бии байна.

1950 ондо республикын колхозуудта 900 гектар ниитын газар хулгайлагдан үригдэһэн байна. Тэрээн сооһоо 300 гектарыень колхозниигууд хэрэглэһэн, 600 гектарыень эмхи зургаанууд, организацинууд ба элдэб нюурнууд абаһан байха юм. Жэшээнь, Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хорин үрхэтэ колхозниигууд ниитын газар дээрэ хартаабха таряа. Улан-Үдын элеваторай коллектив колхозниигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэреэршье һаа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүбшөөлгүйгөөр Иволгын аймагай Маяковскиин нэрэмжэтэ колхозой 6 га газар хэрэглээ. Тэрэшэлэн Жиримскэ МТС Тарбагатайн аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хорёод га газарые абажа хэрэглээ.

Бүхыдэнь харахада, эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозуудта элдэб юумэ хэһэнэйнгээ, үгэһэнэйнгөө түлөө тэдэнэй поли гү, али сабшаланһаань таһалан абаха хэлсээ батална.

Ниитын газарые үрилгэ ба хулгайлгаһаа наринаар хамгаалха тухай парти ба правительствын заабаринуудые эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, колхозуудай правленинүүдэй мартаагүй һаань, советскэ, хүдөө ажахын органуудай энээниие саг үргэлжэ шалгажа байгаа һаань, хүдөө ажахын артелиин Устав ингэжэ эбдэгдэхэгүй байна бшуу.

Энэ жэлдэ хүдөө ажахын артелиин Уставые энэ мэтээр эбдэхэ ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй. Тиихын тулада аймаг бүхэндэ энэ талаар уридшалан һануулгын хүдэлмэри ябуулха шухала. Газар хадаа колхозуудта бусаалтагүйгөөр үгтэһэн гүрэнэй зөөри гээшэ, тэрэ хэндэшье худалдагдаха, юугээршье андаллагдаха ёһогүй юм; ниитын газар хулгайлагшад сүүдэй харюусалгада хабаадуулагдадаг, дураараа эзэлһэн участок дээрэһээ хуряагдаһан ургаса ямаршье түлбэригүйгөөр колхоздо үгтэдэг юм гэжэ колхозниигуудта, хүдэлмэришэдтэ, албахаагшадта, эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ үшөө дахин ойлгуулха хэрэгтэй.

1951 ондо СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол ороохото культуранууд ба пар хахалха түсэбүүдээ хараалһанайнгаа һүүлдэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай огород тарилгада сүлөө газарһаа үгэхыень колхозуудта зүбшөөбэ. Имагта колхозниигуудай хамтын суглаан энээндэ зүбшөөлөө үгэжэ шадаха байна. Иимэ зүбшөөлэй абтаһанай һүүлдэ, Союзна Правительствын тогтоолой ёһоор гү, али тэрэнэй зүбшөөлөөр Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор колхозой газарай үлүүнь хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай огород тарилгада үгтэхэ байна.

Сүлөө усадебна фондын байгаа һаа, колхозой правлени колхозниигуудай хамтын суглаан дээрэ хаража үзөөд, тэрэниие хүдөө нютагуудта ажаһуудаг хүдэлмэришэд ба албахаагшадта хэрэглэхыень үгэхэ эрхэтэй. Тиихэдээ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, инвалидууд ба пенсионернүүдтэ түрүүшын ээлжээндэ тэрэ газарһаа үгтэхэ ёһотой.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадта участок үгтэхэдөө нэгэ бүлэдэ гэр байрынь һуури оруулалсаад 0,15 гектарһаа дээшэ байха ёһогүй. Хүдөө нютагуудта ажаһуудаг агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарна врачууд, МТС-үүдэй механигууд, үһанай ажахын технигүүд, агролесомелиораторнууд болон багшанарай бүлэ бүхэндэ 0,25 гектарһаа дээшэ бэшэ газар үгтэхэ зэргэтэй.

Эмхи зургаануудай, организацинуудай ба предприятинуудай туһаламжын ажахынуудта овощь тарихыень колхозой газарһаа үгэлгэ огтолон хоригдоно. Тэдээндэ гүрэнэй газарай фонднуудһаа үгтэхэ ёһотой.

Энээнтэй хамта, колхозой сабшалан дээрэһээ колхозниигуудай үмсэдөө үбһэ сабшаха ябадалые болюулха хэрэгтэй. Колхозник хадаа Уставаар үгтэһэн ба колхозой шнуровой дэбтэр соо бэшэгдэһэн өөрынгөө усадебна участок дээрэһээл үбһэ сабшаха эрхэтэй. Нёдондо олон колхозуудай правленинүүд зарим колхозниигууда[...] усадьбын участогые үбһэ ного[...] муу гэжэ тоолоод, тэдээндэ [...] гын сабшаланһаа таһалжа [...] байгаа. Тиихэдээ тэдэнэр [...] ажахын артелиин Уставые [...] лигээр эбдээ гээшэ. Колх[...] усадебна участогаа ямаршье [...] мэндэ хэрэглэхэ дүүрэн эрхэтэ[...] юм.

Бүхы колхозниигууд түбхын[...] рүүндэ ниитынгээ малда тэ[...] элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ [...] тэйгээр хабаадалсаха уял[...] Тиин колхозоороо гүрэндэ үбһ[...] шааха түсэбөө сум дүүргээд, [...] тынгээ малай фуражна ба стр[...] вой фонднуудые хүсэдөөр ха[...] байгаа һаа, үлүү гараһан үбһ[...] ломоёо ажалта үдэрнүүдтээ х[...] жа абаха дүүрэн эрхэтэй.

Республикын хүдөө ажахы[...] нистерство, аймагуудай хүдөө [...] хын таһагууд нэгэшье үдэрөө [...] шолуулангүй колхоз бүхэнэй [...] рай документациие шалгажа [...] колхозниигуудай усадебна уч[...] гүүдые ниитын газарһаа таһ[...] тэмдэгүүдые бии болгохо [...] тай. Ингэжэ, газар эдлэлгэ[...] дөө ажахын артелиин Устав[...] ринаар сахилга халаа колхоз[...] зарые үрихэ хулгайлха ябад[...] хамгаалха байна.

А. Иванов, СССР[...] правительствын дэ[...] колхозуудай хэрэгые э[...] Соведэй БМАССР[...] түлөө[...]

ПРОПАГАНДИСТНУУДТА БА АГИТАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Дайнай хойто тээхи табан жэл соо социалистическэ промышленностиин туйлаһан амжалтанууд

ССР-эй дүрбэдэхи (дайнай хой- түрүүшын) табанжэлэй, 1946 950 онуудай түсэбэй дүүргэл- дүнгүүд тухай СССР-эй Гүрэ- түсэблэхэ комитедэй ба СССР- Центральна статистическэ уп- ениин Мэдээсэлые советскэ социалистическэ Эхэ оронойн- түлөө хуулита омогорхолой мэ- тэйгээр хүлеэн абаа. Совет- арад дайнай хойто тээхи түрүү- табанжэлэй агуу ехэ зорилго- ие амжалтатайгаар бэелүүлээ, ай ажахын ба культурын бү- албаринуудай хүсэтэ шэнэ элтэ туйлаа гэжэ эдэ тунхаг- аһан дүнгүүд эли тодоор ха- на.

оциалистическэ ажахые һэргээн оохо ба саашадань хүгжөөхэ тэ гайхамшаг амжалтанууд гдаа. Промышленность, тү- шын ээлжээндэ хүндэ индустри СР-эй арадай ажахы дотор гол и эзэлнэ. Социалистическэ үр- ехэ үйлэдбэри, таһалгаряагүй ическэ дэбжэлтэ, арадай ажа- алай хэмжээнэй хэлбэришэгүй лта хангахын тула, түбхын тү- дэ, хүндэ индустрияа түргэн эр хүгжөөхэ шухала.

анай орондохи томо промыш- ностиин онсо үүргэ тухай заа- ураа, В. И. Ленин нигэжэ бэ- н юм: «Газартаряалангые шэ- н эмхидхэжэ шадаха маши- томо промышленность хадаа ализмын материальна үндэһэ инь лэ боложо болохо». (Зо- нуд, том 32, нюур 434).

оциалистическэ ажахыда хүндэ устриин гол үүргэ тухай Лени- заабаринуудые хүгжөөн, нүхэр лин болбол ороноо социалисти- ёһоор индустриализацилгын һонор теори зохёоһон ба тэ- бэелүүлхэ ябадал туйлаһан а. Нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр шевистскэ партиин бэе- жэ байгаа социалистическэ устриализациин политика ма- оронок экономическа урдын ылые усадхаад, СССР-ые хү- түгэс индустриальна гүрэн, иалистическэ дэлхэйһээ эконо- ска талаараа дулдыдадаггүй дайсадай добтолгые гэдэр- сохижо ба үй дэлдэжэ шада- орон болгоо.

оциалистическэ индустрие ам- атайгаар хүгжөөлгэ хадаа эй дээрэ эгээн түрүү техникые лэн арадай ажахые техническэ лхэн байгуулха ябадалые дай- хойтохи сталинска табанжэл- эй үедэ түгэсхэхэ арга олгоо. алистическэ промышленнос- ай үйлэдбэриин техникын та- , түрүү, шэнэ түхеэрэлгээр хан- агын талаар бүри дайнай ур- е дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуу- аһан юм.

емецко-фашистска булимтараг- хадаа эзэмдэлгэдэ дайрагда- районууд дотор 32 мянга ша- предприятинуудые һандарган, ай үе соо манай промышлен- ьда туйлай ехэ хохидол уша- аһан байгаа. Гэхэтэй хамта, индустриин гол һалбаринууд- урда зүгэй металлургида, Дон- ай ба Подмосковно бассейнэй һэнэй промышленностьда, копско ба Грозненско райо- ай нефтяной промышленнос- ехэ хохидол ушаруулһан бай- юм. Машина бүтээлгын олохон заводууд һандаргагдаа һэн.

имэһээ, булимтарагшадай то- дуулһан хохидолнуудые усад- , социалистическэ индустрияа эн байгуулха ба урагшань уулхын тула советскэ арад ай дүүрэһэнэй һүүлээр тон хүдэлмэри дүүргэхэ зэргэтэй о.

46 оной февралиин 9-дэ Моск- й һунгуулиин Сталинска окру- һунгагшалай үмэнэ хэлэһэн тэ үгэ соогоо нүхэр Сталин ол ороной гэмтэжэ хохидоһон нуудые дайнай хойто тээхи жэлэй турша соо һэргээн бод- оһоо гадна, промышленнос- ба хүдөө ажахын үйлэдбэ- дайнай урда тээхи хэмжээн- рэхэ ба энэ хэмжээе нилээд үлүүлхэ гэһэн зорилго совет- радай урда табиһан байна.

э болбол СССР-эй арадай ые хүгжөөхэ айхабтар ехэ амма мүн, иимэ программа й гүрэнэй түүхэдэ байгаагүй 1946—50 онуудтахи табанжэ- үсэб тухай Хуули иимэ эрилтэ ан байгаа: **«Хүндэ промыш- остиие ба түмэрзамай тран- ые түрүүшын ээлжээндэ һэр- бодхоолго ба хүгжөөлгэ** хан- энээнгүйгөөр СССР-эй бүхы й ажахые түргэнөөр ба ам- тайгаар һэргээн болхоожо ба өөжэ болохогүй».

адай ажахые һэргээн болхоо- улада тон ехэ металл, элдэб янзын машинанууд ба меха- удые бүтээлгэ, нүүрһэ ба нефть малтан абалга, электроэнерги үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо хэрэгтэй байгаа. Тиимэһээ дайнай хойто тээхи түрүүшын табанжэлэй түсэб хадаа социалистическэ индустриин гол шухала һалбаринуудые—металлургиие, нүүрһэнэй ба нефтяной промышленностиие, машина бүтээлгые, энергетикые түргэн темптэйгээр ургуулха гэжэ хараалһан байна. Табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулбал хара металлнуудые үйлэдбэрилгэ—35 процентээр, нүүрһэ малтан абалга—51 процентээр, электроэнерги үйлэдбэрилгэ—70 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдаа һэн. Илангаяа машина бүтээлгын талаар үйлэдбэриин темпые хурдадхаха, 1950 ондо 1949 онойхидо орходоо машинануудые ба түхеэрэлгэ 2 дахин ехээр бүтээн гаргаха гэжэ түсэблэгдэһэн байна. Тиихэдэ советскэ машина бүтээгшэд машинануудые олоор үйлэдбэрилдэг болохоһоо гадна, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хэрэгтэй үндэр бүтээсэтэ, мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ ёһотой байгаа.

Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада социалистическэ индустриин гол һалбаринуудай үйлэдбэриин хүсэнүүдые ехэ болгохо, барилгын тон ехэ программа дүүргэхэ хэрэгтэй байгаа. Табанжэлэй түсэб болбол бүхы капиталовложенинүүдэй гурбанай хоёр шахуу хубиие промышленна барилгада һомолхоор хараалаа. Энэ хадаа шэнэ техническэ база дээрэ олон мянган фабрикануудые ба заводуудые һэргээн бодхоолго ба барилга хангаха байгаа.

Манай ажахын социалистическэ системын булюу һайн байһанай ашаар дайнай хойто тээхи табанжэлэй айхабтар ехэ зорилгонууд бэелүүлэгдээ. Ажахын социалистическэ системэдэ экономическа кризисүүд ба һандаралнууд болодоггүй, национальна доходой угаа ехэнхи хубиие ашаг туһагүйгөөр гаргашалха ябадал үзэгдэдэггүй.

Дайнай дүүрэмсээр, нэгэ жэлэй турша соо, манай промышленность амгалан сагай үеын үйлэдбэриин замда оруулагдажа, гражданска промышленность бүримүһэн дэлгэрһэн байна. Социалистическэ экономикын хүгжэлтын түсэбтэ шэнжэнь хадаа ниитэ гүрэнэй, ниитэ арадай аша туһатай зохилдуулан арадай ажахын һалбаринуудай хоорондо мүнгэ зөөриие ашагтайгаар хубааха ябадал хангаа, орон дотороо олон зуун миллиард түхэриг элсүүлэн суглуулжа, промышленностиие ба хүдөө ажахые һэргээн бодхоолгодо ба саашадань хүгжөөлгэдэ зорюулха арга олгоо.

Советскэ арад дайнай хойто тээхи нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые ажалай тон ехэ эдэбхи үүсхэлээр угтаһан байна. «Манай ороной хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенци,—гэжэ нүхэр Сталин тэмдэглээ һэн, — табанжэлэй түсэбые өөһэдынгөө ажабайдалай интересүүдые харюулха дайшалхы программа мүн гэжэ хүлеэн абаа. Коммунистическэ парти түрүүтэй советскэ хүнүүд хадаа шэнэ табанжэлые дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэхын тула хүсэ шадалаа ба ажалаа гамнахагүй гэжэ найдахада болоно».

Большевистскэ партиин уряагаар табанжэлые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн дэлгэрээ. Энэ социалистическэ мүрысөөн хадаа олон янзын формонуудтай байһаараа илгаатай юм. Энэ мүрысөөн болбол үйлэдбэриин хүсэнүүдые эрхимээр ашаглахын түлөө, түүхэй эд, түлишэ, электрическэ энерги гамтайгаар гаргашалхын түлөө, түүхэй эдүүдые ба материалнуудые комплексноор арбилхын түлөө, продукциин шанарые һайжаруулхын ба өөрынь үные химдаруулхын түлөө, промышленностиин өөрынь нөөсын ургахын түлөө тэмсэлэй туг доро дэлгэрһэн байна.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай тэмсэл хадаа тэрэнэй агуу ехэ зорилгонуудые амжалтатай бэелүүлгээр түгэсөө. Манай эхэ орон коммунизм тээшэ замаар ехэ алхам хэбэ. Табанжэлэй даалгабаринуудые промышленность бүхыдөө, тэрэшэлэн хүндэ индустриин гол шухала һалбаринууд нилээд ехээр үлүүлэн дүүргээ. Табанжэлэй түсэбөөр промышленна продукциин хэмжээнэй талаар 1950 ондо гэжэ тогтоогдоһон даалгабари 17 процентээр үлүүлэн гүйсэдхэгдөө, тиихэдэ промышленностиин валовой продукци дайнай урда тээхи хэмжээнһээ 73 процентээр дээшэлээ, табанжэлэй түсэбөөр 48 процент дээшэлхэ гэжэ хараалагдаһан байгаа. СССР-эй промышленность бүхыдөө табанжэлые болзорһоонь урид—дүрбэн жэл гурба һара соо дүүргээ.

Промышленностиин гол һалбаринууд табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид гүйсэдхөө. Хара металлнуудай прокат үйлэдбэрилгөөр 1950 ондо гэжэ тогтоогдоһон хэмжээн 1949 оной III кварталда, тиихэдэ булад хайлуулгаар—1950 оной II кварталда туйлагдаһан байна. Нүүрһэ малтан абалгаар 1950 ондо гэжэ тогтоогдоһон хэмжээн 1949 оной IV кварталда туйлагдаа. Электроэнерги үйлэдбэрилгөөр 1950 ондо хараалагдаһан даалгабари 1949 оной IV кварталда дүүргэгдээ. Машина бүтээлгэдэ машинануудые түхеэрэлгэ, приборнуудые үйлэдбэрилгөөр 1950 ондо гэжэ табанжэлэй түсэбэй тогтооһон хэмжээндэ 1950 оной I кварталда хүргэгдэһэн байна.

Үнгэрһэн табанжэлэй онсо илгаань хадаа промышленна үйлэдбэриин түргэн темптэйгээр ургалта болоно. Жэшээлхэдэ, 1946 ондо табанжэлэй түрүүшын жэлдэ — гражданска продукци гаргалга 1945 онтой сасуулбал 20 процентээр ехэ болоһон байна. 1947 ондо бүхы промышленна продукци бүтээн гаргалга урдахи жэлэйхиһээ 22 процентээр, 1948 ондо—27 процентээр, 1949 ондо 20—процентээр ба 1950 ондо 23 процентээр ургаһан байха юм.

Фашистска эзэмдэгшэдэй бүрин һандаргаһан Урда зүгэй металлургиие һэргээн бодхоолгодо табанжэлэй үедэ ехэ зөөри гаргашалагдаа. Урда зүгэй металлургическа заводууд шэнэ техническэ база дээрэ һэргээн бодхоогдоод, дайнай урда тээхиһээ ехэ металл үгэчэ.

Ороной зүүн районуудта хара металлурги түргэн темпээр хүгжэһэн байна. Урал дээрэ шэрэм үйлэдбэрилгэ дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулбал—2,6 дахин, булад —2,7 дахин ба прокат — 2,8 дахин ургаа. Сибирьтэ металл үйлэдбэрилгэ нилээд ехэ болоо. Дунда Азида ба Закавказьеда хара металлнуудые үйлэдбэрилгэ эмхидхэгдээ. Эдэ бүгэдын ашаар хара металлнуудые үйлэдбэрилгөөр дайнай урда тээхи хэмжээн 1950 ондо 45 процентээр үлүүлэгдээ, тиихэдэ түсэбэй ёһоор 35 процент гэжэ хараалагдаһан юм. Зүгөөр, СССР-эй түргэнөөр ургажа байгаа ажахыда улам бүри ехэ металл хэрэгтэй. Тиимэһээ булад ба прокат үйлэдбэрилгөөр түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдэһэн байбашье, хара металлнуудые ба илангаяа зарим зүйлэй прокадые үйлэдбэрилгэ социалистическэ ажахын ургаһан эрилтэнүүдые хүсэд ханганагүй.

Бүхы арадай ажахые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөлгын шухала условинь хадаа түлишын-энергетическэ һалбаринуудые түргэнөөр дэбжүүлхэ ябадал болоно. Партиин, Советскэ Правительствын ба нүхэр Сталинай өөрынь үдэр бүриин анхарал оролдолгын ба туһаламжын ашаар, СССР-эй нүүрһэнэй промышленность хадаа эзэмдэгшэдэй ушаруулһан һандаралнуудые богонихон болзор соо усадхаад, үнгэрһэн табанжэл соо шэнэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Шэнэ, үлэмжэ мүнөө үеын техникээр хангагдаһан Донбасс ба нүүрһэнэй Подмосковно бассейн мүнөө дайнай урда тээхиһээ ехэ нүүрһэ үгэнэ. СССР-эй зүүн зүгтэ—Уралай, Кузбассай, Карагандагай районуудта ба бусад бассейнүүдтэ—1950 ондо 1940 онойхиһоо хоёр дахинһаа үлүүтэй нүүрһэ малтан абтаһан байна. Нүүрһэ малтан абалгаар табанжэлэй түсэб нилээд үлүүлэн дүүргэгдээ, дайнай урда тээхи хэмжээн түсэбэй ёһоор 51 процентээр үлүүлэгдэхэ аад, 57 процентээр үлүүлэгдээ.

Нефть үйлэдбэрилэгшэд ехэ амжалта туйлаа. Дайнай үедэ һандаргагдаһан Майкопско ба Грозненско тэрэшэлэн Баруун Украинын нефтяной промышленность һэргээн бодхоогдоһон ба шэнэ техникээр зэбсэглэгдэһэн байха юм. СССР-эй зүүн районуудта: Башкирска АССР-тэ, Туркменскэ ССР-тэ, Узбекскэ ССР-тэ, Казахска ССР-тэ, Куйбышевска областьдо ба бусад районуудта нефтяной промышленность холо урагшаа дабшаа. 1950 ондо нефть малтан абалгын ниитэ хэмжээн соо эдэнэй удельнэ хэмжээнь 44 процент болоо, тиихэдэ 1940 ондо 12 процент байгаа һэн. Нефть малтан абалгаар 1950 ондо гэжэ табанжэлээр тогтоогдоһон түсэб 107 процент дүүргэгдээ. 1940 онтой сасуулбал 1950 ондо нефть малтан абалга 22 процентээр ехэ болоо.

СССР-эй арадай ажахыда улам бүри ехэ электрическэ энерги хэрэгтэй болоно. Парти ба правительство хадаа электроэнерги үйлэдбэрилгые түргэн темптэйгээр ургуулха зорилго табиһан байгаа. Дайнай үедэ һандаргагдаһан электростанцинууд табанжэл соо гүйсэд һэргээн бодхоогдоһон, шэнэ томонууд электростанцинууд, тэрэ тоодо Щербаковско, Нивскэ № 3, Фархадска, Храмской, Сухумска ба бусад гидростанцинууд ашаглалгада оруулагдаа. 1951—1952 онуудта ашаглалгада оруулагдаха ёһотой хэдэн томо электростанцинуудые бариха ехэ хүдэлмэринүүд хэгдэнэ. Волга дээрэ Горьковско ГЭС-эй ба Кама дээрэ Молотовско ГЭС-эй барилга үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Энергетическэ базые хүгжөөхэ талаар хэгдэһэн угаа ехэ хүдэлмэриин ашаар, СССР-тэ электроэнерги үйлэдбэрилгэ 1950 ондо 1940 оной хэмжээнһээ 87 процентээр дээшэлээ.

Советскэ машина бүтээгшэд тэдэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгээр дүүргээ. 1950 ондо машина бүтээлгын продукци 1940 онойхиһоо 2,3 дахин ехэ болоо. Тиихэдэ промышленностиин шухала һалбаринуудта хэрэгтэй түхеэрэлгые үйлэдбэрилгэ нилээд ехээр ургаа. Жэшээлхэдэ, металлургическа түхеэрэлгэ үйлэдбэрилгэ 1950 ондо дайнай урда тээхиһээ 4,8 дахин, паровой турбинануудые бүтээлгэ—2,6 дахин, электротүхеэрэлгэ—3 дахин ехэ болоо. Түлишын промышленностьда хэрэгтэй түхеэрэлгэ—нүүрһэнэй комбайнууд, породо ашаалдаг ба нүүрһэ ашаалдаг машинанууд, гүнзэгы газарһаа нефть урөмдэдэг установконууд, хүсэтэ насосууд ба үндэр бүтээсэтэй бусад түхеэрэлгэнүүд ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Нефтеаппаратурые үйлэдбэрилгэ дайнай урда тээхиһээ 3 дахин ехэ болоо.

Транспортда, хүдөө ажахыда ба бусад һалбаринуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэ ехээр бүтээн гаргагдаа. Тракторнуудые бүтээн гаргалга дайнай урда тээхиһээ 3.8 дахин, комбайнуудые үйлэдбэрилгэ—3,6 дахин, тракторна сеялкэнүүдые үйлэдбэрилгэ 5,5 дахин ехэ болоо.

Табанжэлэй үедэ машина бүтээлгэ хадаа 250 шахуу шэнэ түхэлэй металл отолдог станогуудые, мянгаһаа олон янзын тусхай ба агрегатна станогуудые, 23 түхэлэй автомадуудые ба хахад автомадуудые, 34 түхэлэй кузнечно-прессовэ автомадуудые ба бусад олон янзын машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые арадай ажахын элдэб һалбаринуудта бүтээжэ үгөө.

Түргэнөөр ургажа байгаа социалистическэ промышленностьда элдэб түхеэрэлгэ улам бүри ехээр хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ машина бүтээлгын хэдэн һалбаринуудта продукци үйлэдбэрилгэ үшөөл хангалтагүй байна. Энергетическэ түхеэрэлгэ, хүндэ металл отолдог ба кузнечно-прессовэ түхеэрэлгэ, нефтяной промышленностьда хэрэгтэй сложно түхеэрэлгэ болон хэдэн янзын приборнуудые үйлэдбэрилгөөр туйлагдаһан хэмжээн хадаа арадай ажахын ургаһан эрилтэнүүдые ханганагүй.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Хлопчато-бумажна бүдүүдые үйлэдбэрилгэ 2,4 дахин, нооһон бүдүүдые—2,9 дахин, оймһо—5,2 дахин, арһан гутал—3,2 дахин ехэ болоо. Үргэн хэрэглэлэй товарнуудай ассортимент нилээд һайжарһан ба үргэдхэгдэһэн байна.

Эдеэ хоолой промышленностиин продукци үйлэдбэрилгөөр дайнай урда тээхи хэмжээн ехээр үлүүлэгдээ. Малай тоһо бүйлуулга—57 процентээр, ургамалай тоһон ба элдэб өөхэ—10 процентээр, загаһа барилга—27 процентээр, колбасна зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ—20 процентээр, консервэ—48 процент, сахар —17 процент гэхэ мэтээр ургаһан байна. Тиихэдэ, эдеэ хоолой продуктнуудай шанар нилээд һайжарһан, тэрэшэлэн тэдэнэй ассортимент үргэдхэгдэһэн байна.

Табанжэлэй даалгабаритай зохилдуулан, промышленность шэнэ техническэ үндэһэ һуури дээрэ хүгжэһэн байна. Промышленностиин бүхы һалбаринуудта эгээл шэнэ техникэ, ажалай ба үйлэдбэриие эмхидхэлгын түрүү методууд нэбтэрүүлэгдээ.

Арадай ажахыда капитальна вложенинүүдые хэхэ талаар табанжэлэй түсэб 22 процентээр үлүүлэн гүйсэдхэгдөө. Табанжэлэй үедэ 6.000 гаран промышленна предприятинууд һэргээн бодхоогдоһон, баригдаһан ба ашаглалгада оруулагдаһан байна. Гүрэнэй, кооперативна ба колхозно жэжэ предприятинууд энэ тоодо оролсоногүй. Эсэгэ ороной түрүү техникээр хангагдаһан предприятинуудые һэргээн бодхооһоной, бариһанай ба шэнэдхэһэнэй ашаар, СССР-эй бүхы промышленностиин үйлэдбэриин гол фонднууд 1950 ондо 1940 онойхиһоо 58 процентээр ехэ болоо.

Шэнэ түрүү техникые амжалтатайгаар нэбтэрүүлгэ, ажалай механизациин ургалта, үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн хадаа промышленностиин бүхы һалбаринуудта ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхын үндэһэ һууринь болоо. 1950 ондо промышленностьда хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1940 онойхиһоо 37 процентээр ехэ болоо. Тиихэдэ, түсэбөөр 36 процент ехэ болохо гэжэ хараалагдаһан байгаа.

Табанжэлэй шухала дүнгүүдэй нэгэн хадаа промышленна продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабариие дүүргэлтэ болоно.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай туйлаһан түүхэтэ илалтанууд хадаа арадай ажахын саашадаа, шэнэ ехэ хүсэтэйгөөр дэбжэхын тулада бата бэхи үндэһэ һуури болоо. Эдэ амжалтанууд болбол коммунизм байгуулгын талаар нүхэр Сталинай хараалһан агуу ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хангана.

Советскэ арад хадаа ажахын шэнэ, асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэ, Волга, Днепр, Аму-Дарья, Дон дээрэ коммунизмын агуу ехэ барилгануудые бодхоожо эхилээ.

Дайнай һүүлэй үедэ советскэ арадай туйлаһан ажалай алдарта илалтанууд болбол үмхиржэ ба уһанай оёорто ошожо байгаа капитализмын системэһээ, таһалгаряагүй хүгжэжэ ба бэхижэжэ байһан социализмын системын булюу хүсэтэй байһаниие бүхы дэлхэйдэ харуулна. Дайнай хойто тээхи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгын гайхамшагта дүнгүүд большевистскэ партиин сэсэн мэргэн политикын илалта мүн. Большевистскэ парти болбол нүхэр Сталинай ударидалгаар манай арадые урагшань, коммунизм тээшэ этигэлтэйгээр хүтэлжэ ябана.

Б. МИРОШНИЧЕНКО,
экономическа наукануудай кандидат.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Почто хожомдуулна

Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай сомоной центрһэ 12 километр холо байдаг Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад заримдаа почто хэдэн хоногоор абадаггүй байна. Энээн тухайда сомоной Соведэй хүтэлбэрилэгшэдһээ асуухада «аймагһаа почто ябуулнагүйл» гэжэ гү, али «Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо ошохо хүн байгаагүй» гэжэ харюусадаг заншалтай. Хэрбээ тэндэһээ бэшэг табиха болоо һаа, Хэжэнгэ ошохо хүниие бэдэрээд гүйхэ саг гарадаг. Тэрээнһээ гадна хүнүүдтэ ерэһэн бэшэгүүд аймагай хэлхеэ холбооной конторо соо ехэ удаан, заримдаа һараһаа үлүү хэбтэдэг.

Аймагай хэлхеэ холбооной конторо ба тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха зэргэтэй.

Б. Жамбалов.

Модошодой эрилтэ

Хорийн леспромхозой Зүүн-Хуурай гэжэ участогта хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд ажаллана. Теэд, энэ участок аяар мүнөө болотор радиотой, телефонтой болоодүй юм. Мүн почтын саг соогоо асарагдадаггүй дээрэһээнь, модо бэлэдхэгшэд газетэ, журналнуудые ба бэшэгүүдые ехээр хожомдожо абана.

А. Мангатханов.

Тобшо сигналнууд

◆ Мухаршэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн сомоной томодхогдоһон «Улаан-Шулуутай» колхозой гэшүүдтэ февраль һараһаа хойшо кино харуулагданагүй.

Аймагай кинофикациин таһагые даагша нүхэр Жираков тус колхозой гэшүүдые киногоор хангаха тушаа анхарал табинагүй.

Д. Нимаев.

◆ Кяхтын аймагай томодхогдоһон Маленковой нэрэмжэтэ ба Ехэ-Нугын сомоной Энгельсын нэрэмжэтэ колхозуудай клубууд ходолоо хаалтатай байдаг. Тиимэһээ эдэ колхозуудай гэшүүд сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ аргагүй болонхой.

◆ Царам гэжэ тосхон (Кяхта) почтово отделениһээ 16 километрын газарта юм. Теэд эндэ тусхай почтальоной үгы дээрэһээ тосхоной ажалшад ба колхознигууд газетэ, журналнуудые ба бэшэшье корреспонденци саг соонь абадаггүй, юрэ ябаһан хүнөөр дамжуулан хожомдожо абадаг байна.

Д. Бадмажапов.

„Бурят-Монголой үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

„Худал мэдээнүүд хэндэ хэрэгтэйб"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай газетэдэ толилогдоо һэн. Тус бэшэг соо Бичурын аймагай олонхи колхозуудта агрозоотехническэ курсануудай заняти муугаар эмхидхэгдэһэн тухай хэлэгдэһэн байгаа.

—Бэшэг соо дурсагдаһан баримтанууд шалгалтаар булталаа тодороо. Тус бэшэг аймагай хүдөө ажахын таһагай мэргэжэлтэдэй үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, бии байһан дутагдалнууд тэмдэглэгдэһэн байна. Агрономическа ба зоотехническэ курсануудай занятинуудые һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүд абтаа,—гэжэ Бичурын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Манинов манай редакцида мэдээсэбэ.

Селькорой материалаар хэмжээ абтаба

Хорийн аймагай Кульска хүүгэдэй байшангай завхоз Горшков гэгшын гэмээр, тэрэнэй харюусалга доро байһан нэгэ сар гарзалһан байгаа. Энээн тухай манай селькор, мэдээсээ һэн.

Хэлэгдэгшэ баримтые шалгажа, хэмжээ абахынь тулада Хорийн аймагай арадай гэгээрэлэй таһагта бэшэг эльгээгдэһэн байгаа.

Хорийн аймОНО-гэй мэдээсэһэнэй ёһоор, нүхэр Горшков харюусалгата ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһан ба мал гарзада оруулһанай түлөө хүдэлмэриһөө гаргагдаа. Тэрэнэй хэрэгын мүрдэлгын органуудта үгтөө.

Специалистын зүбшэл

Хартаабха тариха тухай

Хартаабхын ургаса хадаа хүрэнгын материалай шанарһаа ехэ дулдыдадаг. Тиимэһээ хартаабхын хүрэнгэ илгаха ба тарилгада бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдаха ёһотой. Тарихын тула элүүр, гэмтээгдээгүй, гараса һайнтаи хартаабха илгаха шухала. Үрһэнэй участогуудта тарихын тула илангаяа һайн хүрэнгэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, тэндэ һайн шанартай, үндэр ургаса үгэхэ хартаабхын үрһэн ургуулагдаха байна. Үрһэнэй участогуудта тарихын тула имаггал сортовой хартаабха хэрэглэхэ шухала. Үрһэнэй участогуудта жэжэ хартаабха тарижа болохогүй. Эндэ 50 граммһаа бага бэшэ, тиихэдэ юрын участогуудта 40 граммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй хартаабха тarигдаха ёһотой. Манай республикын хартаабха тарилгын түрүүшүүл 100 грамм хүрэтэр шэгнүүртэй хартаабха тарижа, ургасын хэмжээе нилээд дээшэлүүлдэг.

Хартаабхын хүрэнгэ cooһoo үбшэнэй багаханшье тэмдэгтэй, хорхойнуудаар гэмтээгдэһэн хартаабханuудые илгажа хаяха хэрэгтэй. Үрһэнэй материалаар хомор байгаа һаа, томо хартаабхануудые орой руунь отолжо, хоёр болгоод тарихада болохо. Зүгөөр отологдоһон хартаабхые тэрэ үдэртэнь тариха шухала. Хартаабхые хурса хутагаар отолхо, тиихэдээ хахад бүхэндэнь 3-һаа үсөөн бэшэ эшын нүхэнүүдэй байхаар, мүн 30 граммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй байхаар отолхо хэрэгтэй.

Хартаабхые плугай ба окучнигай хахалалга доро тарихада болоно. Тракторна картофелесажалка хэрэглэн, механизированнэ аргаар тарихада бүришье һайн. Хүрзөөр малтажа таридаг урданай аргаһаа шууд хагасаха хэрэгтэй. Газараа плугаар хахалан, хартаабха тарихадаа нэгэ корпустой ба хоёр корпустой плугуудые нэгэ доро хэрэглэхэдэ таарамжатай. Хартаабхаяа нэгэ корпустой плугай хахалжа гараһан бороздагай баруун хажуу бактань тариха, тиин хойноһоонь ябаһан хоёр корпустой плугаар булуулха хэрэгтэй. Хэрбээ миил ганса корпустой плугтай байгаа һаа, тариһан хартаабхаяа булахын тула плугаа хоёр дахин хооһоор ябуулха баатай болоно бшуу. Яровизацилагдаһан хартаабха тарихадаа ургаһан эшэнүүдыень эбдэнгүйгөөр дээшэнь харуулаад шоройдо хэхэ хэрэгтэй. Хартаабхаяа тарижа дүүргэһэнэй һүүлээр участогаа борнойгоор гү, али шлейфээр борнойлхо шухала.

Окучнигаар хахалһан газарта хартаабха иигэжэ тариrдадаг: ряд хоорондын забһарай хэмжээтэйгээр уридшалан зурлаа татагдаһан участогые окучнигаар хахалжа, борозданууд соонь хартаабхаяа хэдэг юм. Тэрэнэй һүүлээр бороздануудые хүндэлөөшэнь, өөдэнь харуулагдаһан борнойнуудые шэрэжэ, хартаабхаяа булаха ёһотой. Даланта аргаар хартаабха тарихадаа ряд хоорондын газарые окучнигаар хахалжа, бороздада хэгдэһэн хартаабхануудые буладаг юм.

Зүгөөр БМАССР-эй хуурай уларилай условидо хартаабха тариһан участогууд заабол жэгдэ байха ёһотой. Имагтал уһалагдадаг, гэрэшэлэн хүндэ, нойтон хүрьһэтэй участогуудта далантуулан тариха арга хэрэглэхэдэ болохо.

Тракторна картофелесажалкаар тарилга хэхэдээ хартаабхын участогай хонхо ёнхэгүй, жэгдэ байхын тула хартаабхые булажа ябалаг дискэнүүдэй хойноһоо багахан борнойнуудые шагтагалжа, далангуудые жэгдэлдэг юм. Газараа плуг ба окучнигаар хахалжа хартаабха тарихада, илангаяа тракторна картофелесажалкаар тарихада рядуудай ба ряд хоорондын забһар тон сэхэ байха зэргэтэй. Рядуудые жэгдэ бэшээр, һарюугаар татаа һаа, саашадаа ряд хоорондын газарые механизмаар элдүүрилхын аргагүй болохо, мүн машинаар хуряахада олон хартаабха гэмтээгдэхэ байна.

Байгша ондо БМАССР-эй колхозуудта хартаабхые квадратно-гнездовой аргаар тарилга үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Энэ арга 1950 ондо Советскэ Союзай олон колхозуудта үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, плуг, окучник, илангаяа хүрзөөр малтажа тариһанда орходоо үлүү һайн байһанаа харуулаа. Квадратно-гнездовой аргаар тарихада хартаабхын ургаса 30—40 процентээр дээшэлдэг, гадна, гансашье тарилга, хуряалга бэшэ, мүн зунай турша соо ряд хоорондын газарай элдүүрилгые дүүрэнээр механизацилха арга боломжо бии болгогдодог байна. Тэрэнэй ашаар хартаабха тарилгада ба тэрэнэй хойноһоо харууһалгада, хуряалгада гаргашалагдадаг ажалта үдэр 3—4 дахинаар багадхагдана.

Энэ аргаар тарилга иигэжэ хэгдэдэг: уридшалан зурлаа татагдажа хэмжэгдэһэн участок дээрэ уурхайнууд малтагдажа, уурхай бүхэндэнь хоорондоо 10 сантиметр забһартайгаар 2—2 хартаабха таригдадаг. Уурхайнуудай хоорондохи забһар 65х75 сантиметр байха. Энэ хадаа ряд хоорондын газарые хүндэлөөшэнь ба утаашань механизмаар элдүүрилхэ арга боломжо олгоно. Квадратно-гнездовой арга хэрэглэхэдээ газарыень морин плугаар, тэрэшэлэн тракторна плугаар ба окучнигаар хахалхада болохо. Иимэ участогуудай ургаса хартаабха малтадаг тракторна машинаар амжалтатайгаар хуряагдадаг. Тарилгын гүнзэгы гол түлэб хүрьһэнэй условинуудһаа дулдыдадаг байна. Шииг багатай ба хүнгэн хүрьһэндэ (эльһэн ба эльһэлиг) хартаабха 10—12 сантиметр гүнзэгыдэ, шииг нойто ехэтэй ба хүндэ хүрьһэтэй газарта 8—10 сантиметр гүнзэгыдэ таригдадаг юм. Энэ арга хэрэглэхэдээ гектар бүридэ 35—40 мянган хартаабха тариха шухала. Хартаабхые иимэ үдхэнөөр тарихын тула ряд хоорондынь забһар 70 сантиметр, ряд дотороо хартаабха бүхэнэй хоорондохи забһар 35—40 сантиметр байха зэргэтэй.

И. Тимошин, агроном.

Түрүүшын үдэрһөө—түргэн темп

Загаһа барилгын жэлэй түсэбэй дүүргэлгые хабар-зунай сезон шиидхэхэ байна. Энэ жэлэй хоёрдохи кварталда нэгэдэхи кварталайхида орходоо 2—2,5 дахин ехэ загаһа бариха түсэб республикын правительство баталаа. Нэгэдэхи кварталайнгаа үрэ доёмхые усадхахын тула олохон центнер загаһа нэмэжэ бариха хэрэгтэй.

Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ загаһа барилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри шиидхэхы удхашанартай. Байкалгосрыбтрестын предприятинууд нёдондонойхидо орходоо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие нилээд һайнаар хэһэн байна. Гэбэшье, дутагдалнууд олон.

Загаһанай заводуудай, комбинадуудай коллективүүдэй бэлэдхэлэй хүдэлмэри муу бэшээр хэһэн байбашье һаань, Гословой ба загаһанай ажалтай артельнүүд энэ талаар ехэхэн дутагдалнуудтай. Жэшээнь, Хойто-Байгалай, Байкало-Кударын, Кабанскын, Прибайкальска ба Баргажанай аймагуудай колхозууд татадаг 6 губшуур, табидаг 5 губшуур, далайн 2 губшуур, 13 онгосо гэхэ мэтэнүүдые заһабарилжа дүүргээдүй зандаа.

Теэд, энээниие мэдэжэ байһан Рыбакколхозсоюзай, олонхи заводуудай болон комбинадуудай хүтэлбэрилэгшэд тус дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэнь колхозуудта туһалнагүй. Тиихэдэ, загаһа буйлуулдаг олон пунктнуудай байранууд үшөө заһабарилагдаагүй, ариг сэбэр болгогдоодүй. Загаһа буйлуулгада хэрэгтэй болодог дабһан, амһарта гэхэ мэтэнүүд сезоной эсэс хүрэтэр хүрэхөөр бүхы пунктнуудта абаашагдаагүй байна.

Загаһанай олонхи заводууд, колхозууд болон комбинадуудай хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэри дээрэ түрүү методүүдые нэбтэрүүлхэ тухай асуудалые тоодоггүй зандаа.

Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха шухала. Загаһа барилгын темпые түрүүшын үдэрһөө эхилэн хурдадхаха хэрэгтэй.

И. Андреев.

Эдир ангуушад

Курумканай аймагай Аллын эхин һургуулиин һурагшад болбол тус бүридөө 20—20 зумбараа алаха уялгануудые абаа һэн.

Тэдэнэр абаһан уялгануудаа бодотоор бэелүүлжэ байна. 3-дахи классай һурагшад Ваня Телятников, Цыденжап Ширеторов хоёр хамтадаа 65 зумбараа хюдаа.

Мүн 2-дохи классай һурагша К. Бадмаев 30 гаран зумбараа барижа, арһануудыень магазинда тушаагаа.

Ж. Боробонов.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 19. (ТАСС). Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндурагантай нигта хани харилсаатай ябажа, дайсанай контрдоболгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохин, шанга сохилтонуудые хэжэ, американо-английска интервентнүүдэй сэрэгүүдые урда зүг тээшэ намнажа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мэдээсэбэ.

Арадай армиин частьнууд майн 19-дэ дайсанай 5 самолет буудажа унагаагаа.

* * *

ПХЕНЬЯН, майн 20. (ТАСС). Корейскэ Арадай-Демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр иигэжэ мэдээсэбэ: Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндурагантай нигта хани харилсаатай ябажа, 38-дахи параллельһээ урдуур бүхы фронт дээрэ дайсанай контрдоотолгонуудые гэдэргэнь сохин, тэрээниие урда зүг тээшэ амжалтатайгаар намнажа үргэлжэлһөөр.

Арадай партизанууд Арадай армиин частьнуудта туһаламжа үзүүлэн, дайсанай тыл дотор дайшалхы ябуулгануудые эрхилжэ байна. Һүүлэй үдэрнүүдтэ партизануудаар иимэ трофейнүүд: 4620 винтовконууд, 101 хүнгэн пулемедууд, 33 хүндэ пулемедүүд, элдэб калибрай 38 ехэ буунууд, 17 радиоустановконууд, 4 автомашина ба хэдэн зуу мянган патронууд буляан абтаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табилга Англида эхилээ

ЛОНДОН, майн 19. (ТАСС). Англиин ниитын 100 гаран элитэ ажал-ябуулагшад агууехэ табан гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хандалгада гар табиба. Эб найрамдал хамгаалха Английска комитедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, хандалгада гар табигшадай тоодо элитэ уранзохёолшо эхэнэр Дорис Лессинг, теологиин доктор Джон Маквит, математикын профессор А. С. Оффорд, д-р Мэри Рамсей, Лэди Тревельян, королевско обществын гэшүүн д-р Р. Л. М. Синдж, суута режиссерой һамган байһан Леди Кокрэн ба бусад бии.

Атомна станциин хүдэлмэришэдэй забастовко

ЛОНДОН, майн 19. (ТАСС). Английска хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Селлафилддэхи (Баруун Камберленд) атомна станиин 2 мянган хүдэлмэришэд забастовко хэбэ. Барилгын бүхы хүдэлмэри зогсоогдоо, энэ забастовконь профсоюзна ябуулгын түлөө мүрдэлгэ хэгдэһэнтэй, 100 хүдэлмэришэдые хуули бусаар ажалһаа гаргаһантай дашарамдан соносхогдоһон байна.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, майн 19. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблей майн 18-най пленарна заседани дээрээ, США-гэй зонхилхы бүлэг нюурнуудай заабариие үндэһэ болгон, Хитадта эд бараа үгэлгэ хорихо тухай американска резолюциие һайшааба. Тус резолюциин түлөө 47 голос үгтөө. Афганистан, Бирма, Египет, Инди, Индонези, Пакистан, Швеци ба Сири голосованида хабаадалгаһаа һаналаа бариба.

Советскэ Союз, Украинска ССР, Белорусска ССР, Польша ба Чехословаки голосованида хабаадаагүй, ушарынь, энэ асуудалые Генеральна Ассамблей шиидхэхэ эрхэгүй гэжэ тоолоно.

Политическэ комитедтэ голосованиин болохо үеэр өөрынгөө правительствоһаа заабари абаадүй байһан ушарһаа һаналаа бариһан Эквадорой делегат Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дээрэ энэ резолюциин түлөө голосовалаа. Тэрэшэлэн майн 17-до Комитедэй заседани дээрэ байгаагүй Люксембургын делегат мүнөө тус резолюциие һайшаажа голосовалба.

Голосованида хабаадаагүйнгөө шалтагаание тайлбарилан үгэ хэлэхэ зуураа, СССР-эй делегат Я. А. Малик иигэжэ мэдүүлбэ: США болбол Хитадта эд бараа үгэлгые хорихо тухай хуули буса резолюци мэтын резолюцинуудай туһаламжаар ООН-ниие өөрынгөө агрессиин зэбсэг болгохо һэдэлгэ гаргана.

Голосовалһан баримта шалтагаанууд тухайдаа элдэб оронуудай делегадуудай мэдүүлгэ хэһэнэй һүүлээр, Холбоото Штадуудай үгөөр байдаг Генеральна Ассамблейн олонхин американска резолюциие баталан абаа.

Американска солдадуудай моральна муу байдал

«Нью-Йорк Таймс» газетэ өөрынгөө корреспондент Файн гэгшын хэдэн статья тунхаглаа. Кореядэхи американска интервенцитэй, ороноо сэрэгэй замда оруулалгатай дашарамдан американска солдадуудай моральна байдалай бүри муудаһан тушаа тэдэ статьянууд дотороо һанаата болонхойгоор мэдүүлбэ.

Файн болбол американска солдадуудай моральна байдалтай танилсахын тула американска сэрэгэй олон лагерьнуудта ба элдэб нютагуудтахи базануудта гурбан һарын турша соо ябаһан байна. Тиихэдээ 5 мянга тухай солдадуудтай хөөрэлдөө. «Сэрэгүүдэй моральна байдалынь, — гэжэ Файн бэшэнэ, —зохихо зэргэдээ бэшэ байна».

Солдадууд армида юунэй түлөө татагданаб гэжэ асуугаад, хаа хаанагүй нэгэ янзын шахуу муу харюу абаһан байнаб гэжэ корреспондент тэмдэглэбэ. «Бидэ юунэй түлөө дай хэжэ байһанаа мэдэхые хүсэнэбди. Бидэ дайнай байдалда байнагүйбди гэжэ манда хэлэдэг. Теэд, юунэй тулада һурганаб? Бидэниие гэртэмнай юундэ табинагүйб? Эндэ бидэнэр сагаа дэмы үнгэргэжэ байнабди» гэһэн мэдүүлгэнүүдые соносожо болохо байна гэжэ тус корреспондент бэшэнэ. «Би юундэ армида байнабиб? Ушарынь, Трумэн ехэ алдуу хээ», —гэжэ сэрэгэй лагериин солдадуудай нэгэн мэдүүлһэн байха юм. Хөөрэлдөөнэй үедэ ондоо нэгэ солдат корреспондентдэ иигэжэ хэлэбэ: Кореядэхи мүнөөнэй дайнда хабаадаха хүсэлэн намда үгы, ушарынь, энэ дайн Уолл-стридэй аша туһада хэгдэнэ.

* * *

«Нью-Йорк уорлд телеграмм энд сан» гэжэ американска газетэ Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондентын Вашингтонһоо эльгээһэн мэдээсэл толилбо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: сэрэгэй зарим мэргэжэлтэдэй мэдүүлгэ дээрэһээ мэдэхэдэ, «Кореядэ байгаа американска солдадуудай зариманиинь лэ буу зэбсэгээ хэрэглэнэ. Тухайлхада, 4 солдадуудай нэгэниинь лэ байлдаанай үедэ буугаараа буудадаг байха юм.

Тус мэдүүлгые армиин түлөөлэгшэд гэршэлнэ, тиихэдээ дайлалдаха ямаршье хүсэлэнгэй американска солдадуудта үгы байһан ябадалаар энэ ушарые тайлбарилна гэжэ газетын корреспондент бэшэнэ. (ТАСС).

Индидэ үгэхэ американска урьһаламжын хүндэ услови

ВАШИНГТОН, майн 19. (ТАСС). Таряа худалдан абахынь тула 190 миллион доллар хэмжээтэй урьһаламжа Индидэ үгэхөөр зүбшөөрһэн хуулиин проектые американска сенат удаан саг соо бариһанай һүүлээр һайшаагаа. Гэхэ зуура, хуулиин проект хадаа Индидэ тон ехэ хохидолтой элдэб условинуудые, тэрэ тоодо Инди хадаа атомна зэбсэг үйлэдбэрилхэдэ шухала монацитово руда гэхэ мэтын стратегическэ элдэб материалнуудые үгэхэ зэргээр тус урьһаламжа түлэхэ ёһотой гэһэн условинуудые, эринэ.

Тус проектые сенадта зүбшэн хэлсэхэ үедөө зарим сенаторнууд США-гэй сэрэгэй политика дэмжэхыень Индиһээ эриһэн ба Индиие шүүмжэлһэн байна.

Энэ хуулиин проектые түлөөлэгшэдэй палата үшөө баталаадүй.

Дэлхэйн чемпионой нэрэзэргэ ололгын шатарай матч майн 13-да, Ча[illegible]ковскиин нэрэмжэтэ Концертнэ зал соо баяр ёһололой оршон байдалда дүүр[illegible]бэ.

Советскэ олониитын түлөөлэгшэд ба хилын саадахи айлшад матчда ха[illegible]баадагшадые—дэлхэйн эгээн эрхим шатаршадые халуунаар амаршалаа.

Уласхоорондын шатарай федерациин вице-президент г-н Ильмакунас (Фи[illegible]лянди) дэлхэйн чемпионой нэрэзэргые бэедээ үлөөһэн гроссмейстер М. Бо[illegible]виннигта лаврово венок үмдэхүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уласхоорондын шатарай федерациин вице-президент [illegible] А. Ильмакунас (зүүн гарһаа) дэлхэйн чемпион гроссмейстер М. Ботвинни[illegible] лаврово венок үмдэхүүлжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Айлшадай амжалта

Футболоор Сибирскэ зонын 2-дохи разрядта наадажа, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө «Авангард» (Иркутск), «Динамо» (Улан-Удэ) командануудай түрүүшын уулзалга БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ уржадэр болоо.

Үдэшын 6 час. Стадион дээрэ хүн зон олоороо сугларанхай. Тэдэнэр хүхюу баяртайнууд, футболистнуудай полидоо гарахые хүлеэжэ ядана. Уданшьегүй командынхидай солбон хурданаар гүйлдэн гаража, футболистнуудай ёһозаншалаар амаршалалдахадань харагшад нэрьемэ шангаар альгаа ташана.

Судьягай шэбшүүрэй ханхинахатай зэргэ, матч эхилнэ. Иркутскынхид наадананйнгаа эхинһээ эдэбхи ехэтэйгээр добтолго хэжэ ороо. Тиин, тэдэнэр улан-удынхидэй воротада хэды дахин дүтэлбэ[illegible] юушье хэжэ шадаагүй. И[illegible] наадана түрүүшын хахад [illegible] нээлгэгүйгөөр үнгэрөө.

Наадананай хоёрдохи хахадта а[illegible]шад баһал шанга добтолго [illegible] эхилээ. 27-дохи минутада [illegible] гардынхид динамынхидай во[illegible] руу түрүүшын бүмбэгэ оруу[illegible] тоо нээгээ. Удаань, манайхид [illegible] хы хүсэеэ элсүүлэн добто[illegible] оробошье, амжалта туйлажа ш[illegible] даагүй.

Матчын дүүрэтэр иркутскын[illegible] манайхинай ворота руу үшөө [illegible] дахин бүмбэгэ оруулжа, 3:0 гэһ[illegible] тоотойгоор шүүгээ.

«Динамо» командынхидай шүү[illegible] дэһэн шалтагааниинь юуб гэхэ[illegible] тэдэнэр бэлэдхэл багатай ба на[illegible] далгын техникээр иркутскынхид[illegible] хүрэхэгүй байгаа.

Эстафетэ үнгэргэгдэбэ

Иволгын аймагай физкультурнигууд һаяхан «Красная Иволга» газетын нэрэмжэтэ эстафетэ үнгэргэжэ, зунайнгаа спортивна сезониие нээбэ.

Эстафетэдэ аймагай һургуулинуудай ба спортивна обществонуудай 18 команданууд хабаадалсаа. Эстафетын дистанцинь 4 этаптай 1000 метр байгаа. Эстафетэдэ хабаадагша бүхэн өөрынгөө командын нэрэ хүндын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргаһан байна.

Иволгын дунда һургуулиин команда дистанциие 2 минута 50 [illegible]кунда соо гүйжэ, түрүү һу[illegible] эзэлээд, дамжуулгын кубок аба[illegible] Хоёрдохи һуурииe Иволгын се[illegible]погой команда эзэлээ. Спиртый [illegible]водой физкультурнигууд 3-да[illegible] һуурида гараһан байна.

Эстафетын һүүлээр футбол[illegible] матч боложо, аймцентрын ба Иво[illegible]гын дунда һургуулиин футболис[illegible]нуудай командануд наадаа. һу[illegible]гуулиинхид 5:2 гэһэн тоотойго[illegible] шүүһэн байна.

А. Нагасла[illegible]

Модо тарина

Улан-Удэ городой промышленна предприятинууд территоринуудаа болбосон түхэлтэй болгохын туладa ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна.

Механизированнэ шэлэй заводой коммунальна таһаг энэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. Тус таһагай начальник нүхэр Сафронов модо һуулгалгые хүтэлбэрилнэ.

Заводой клубай газаагуур набшаһата хэдэн зуун модон таригдаа. Майн 20-ной үдэр эндэ воскресник үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ заводой хүдэлмэришэд олоороо хабаадалсаа. Культура ба амаралтын парк болохо талмай дээрэ элдэб янзын 1000 шахуу модон һуулгагдаа. Мүнөө энэ талмайе тойруулан хашаа баригдажа байна.

Тэрэшэлэн БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикада энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Территориёо тойруулан модо тариха хэрэгые фабрикын главна инженер нүхэр Смирнов эрхилнэ.

Манай артистнар Красноярскда

Гүрэнэй Ленинэй ордентo [illegible]рят-Монголой оперо ба бал[illegible] театрын коллектив мүнөө Кр[illegible]ноярск городто гастрольдо бай[illegible]

Красноярскын ажалшад арт[illegible]нарай табиһан спектакльнууд[illegible] тон һонирхон харана. Энэ горо[illegible] ерэһэнһээ хойшо тэдэнэр «К[illegible] Игорь», «Русалка», «Травиата» [illegible]жэ оперонуудые, «Коппелия» гэ[illegible] балет табяа. Эндэхид «К[illegible] Игорь» оперые илангаяа ехээр [illegible]нирхоно.

Тус оперын главна рольнууд[illegible] БМАССР-эй габьяата артист[illegible] Б. Балдаков, Н. Сычев, артист[illegible]нууд Оксенкруг, Кириченко ба бу[illegible]сад тон шадабаритайгаар наада[illegible] Оперын 3-дахи актын «Половец[illegible] танца» харагшадай нэрьемэ альга[illegible] ташалгануудаар угтагдана.

Театрын коллектив Долидз[illegible] «Кэто ба Котэ» гэжэ комичес[illegible] оперые һаяар табихань.

Н. Матори[illegible]

Харюусалгата редактор **Б. А. ОЧИРОВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. инфор мации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03599. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000